

Informacja, uczestnictwo, korzystanie - Masz do tego prawo

Osoby z niepełnosprawnością stanowią około 12 procent polskiego społeczeństwa. Czy i jak mogą one korzystać z Funduszy Europejskich?

1. Fundusze Europejskie z zasady są dostępne dla wszystkich. Osoby z niepełnosprawnością zatem na równi z innymi powinny brać udział w projektach unijnych i same je realizować (zasada równości szans i niedyskryminacji). Dlatego Ministerstwo Rozwoju wydało „Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020”. Wytyczne te zawierają zasady, jakimi kierować się powinni wszyscy biorący udział w realizacji programów operacyjnych finansowanych z Funduszy Europejskich. Zasady te umieszczamy w ramce obok.

2. Andrzej jest osobą z niepełnosprawnością od urodzenia. Obecnie ma 35 lat. Schorzenia, na które cierpi Andrzej, uniemożliwiają mu sprawne poruszanie się oraz dość często wyłączają go na krótsze bądź dłuższe okresy z aktywności zawodowej albo poważnie tę aktywność ograniczają. Mimo to Andrzej jest bardzo dzielny i od lat funkcjonuje bez problemu na otwartym rynku pracy. Bardzo ważnym okresem skutkującym dla sprawności Andrzeja w dalszym

„Niepełnosprawni mogą korzystać na równych zasadach ze wszystkich programów oferowanych przez PUP” - mówi kierownik Zbigniew Florkowski

- **Prawo dostępu do informacji**, które oznacza między innymi, że wszystkie strony internetowe i inne e-zasoby tworzone przez instytucje oraz projektodawców w ramach projektów muszą spełniać kryteria dostępności. Serwis powinien zawierać m.in. możliwość powiększenia wielkości czcionki, odpowiedni dobór kolorów i ich kontrastu, łatwą do zrozumienia treść, a treści audio powinny zawierać transkrypcje tekstowe, audiodeskrypcję, czy tłumaczenie na język migowy.

- **Prawo do uczestnictwa**, a więc każdy, bez względu na niepełnosprawność, ma prawo uczestniczyć w spotkaniach informacyjnych, konferencjach, szkoleniach, warsztatach i innych przedsięwzięciach realizowanych z Funduszy Europejskich. W praktyce pokazujemy to na infografice.

- **Prawo do korzystania**, czyli że produkty, środowiska, programy i usługi, powinny być tworzone w taki sposób, aby służyły jak największej liczbie osób, w tym osobom niepełnosprawnym, co oznacza min. budowanie bez barier architektonicznych i komunikacyjnych

Dzięki wprowadzeniu powyższych zasad w proces realizacji projektów finansowanych z funduszy europejskich tam, gdzie w projekcie miękim chęć udziału wyrazi osoba z niepełnosprawnością, beneficjent będzie mógł liczyć na dodatkowe środki na dostosowanie projektu dla jej potrzeb.

życiu, był jego pobyt w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo im. Marii Grzegorzewskiej w Policach. To niezwykle zasłużona, dla osób z niepełnosprawnością placówka, która umożliwia dzieciom dotkniętym ograniczeniami ruchowymi ukończenie normalnej edukacji szkolnej (podstawowej, zawodowej i licealnej). Szkoła ta uczy także samodzielności i radzenia sobie w codziennym życiu, mimo ograniczeń wynikających z niepełnosprawności. Dzieci i młodzież uczące się w polickiej placówce, mieszkają na miejscu w przyszkolnym internacie, gdzie również w pewnym zakresie prowadzona jest ich edukacja i rehabilitacja. To była dla mnie taka prawdziwa szkoła życia - mówi Andrzej. Pozwoliła mi stanąć na nogi nie tylko fizycznie ale także w pełni uwierzyć, że mogę normalnie żyć mimo mojej niepełnosprawności i dolegliwości zdrowotnych.

3. Po ukończeniu szkoły w Policach Andrzej szybko znalazł pracę. Najpierw odbył 6-miesięczny staż w instytucji publicznej. Tam też następnie został zatrudniony na umowę o pracę.

Szczególnie dla osoby z niepełnosprawnością rozpoczęcie pierwszej pracy właśnie od stażu jest bardzo wskazanym sposobem wejścia w zawodowe życie - mówi Andrzej. Jest wtedy znacznie łatwiej poradzić sobie z trudnościami, ponieważ mimo wszystko stażysta dostaje od pracodawcy czas na nauczanie się, a takiego komfortu nie ma już na ogół pracownik związany z pracodawcą od razu umową o pracę.

Osoby z niepełnosprawnością korzystają z tych wszystkich możliwości, jakie Powiatowe Urzędy Pracy oferują każdemu bezrobotnemu bądź poszukującemu pracy. Są to więc: staże, przygotowanie zawodowe dorosłych (szkolenia), prace interwencyjne, roboty publiczne, pożyczka szkoleniowa, finansowanie kosztów egzaminów i licencji, finansowanie studiów podyplomowych, przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, zwrot kosztów badań lekarskich lub psychologicznych, refundacja kosztów przejazdu, refundacja kosztów zakwaterowania, bon dla bezrobotnych, czyli bon na zasiedlenie, stażowy i szkoleniowy. Do 30 roku życia program PO WER, a po 30 roku życia RPO WZ.¹

Większość tych możliwości realizowana jest z wykorzystaniem Funduszy Europejskich. Wszystkie

nasze programy dostępne są też dla osób z niepełnosprawnością - mówi kierownik Zbigniew Florkowski z PUP Goleniów. W każdym z nich odrębnie ewidencjonujemy umowy z udziałem osób z orzeczeniami. Ale są też takie programy specjalnie przeznaczone dla tej kategorii osób z niepełnosprawnością, szczególnym z nich był realizowany przez wiele lat program Junior², - kończy kierownik. Staż, który odbywał Andrzej realizowano właśnie w ramach programu Junior.

4. W pierwszej pracy Andrzeja w urzędzie prawie wszystko układało się dobrze. Były jednak też „schody” i w tym wypadku były to schody dosłownie.

Aby dojść do biura musiałem, pokonywać kilkanaście stopni - wspomina Andrzej. Stanowiły one element głównego wejścia do budynku, niestety nie wyposażono go do dzisiaj w odpowiednie wspomagające niepełnosprawnych urządzenia (podjazdy, rampy windy schodowe).

Bariery architektoniczne to jedna z głównych przeszkód, które osoby z niepełnosprawnością ruchową napotykały w swoim życiu. Bariery te utrudniają nie tylko swobodny rozwój kariery zawodowej, ale także stają im na drodze dostępu do dóbr kultury i usług, tworzą ograniczenia dla swobodnej realizacji zainteresowań. Niestety barier tych jest nadal bardzo dużo, ponieważ aż do 2000 roku prawo budowlane nie nakładało na inwestorów żadnych obowiązków w zakresie umożliwienia dostępu do nowo budowanego obiektu osobom z niepełnosprawnością.

Likwidacja barier architektonicznych jest więc od wielu lat jednym z podstawowych zadań Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych³. Możliwości Funduszy znacznie wrosły po akcesji Polski do UE. Środki jakimi dysponowała PFRON na likwidację barier architektonicznych - mówi pan Marek Kowalczyk były dyrektor wojewódzkiego oddziału PFRON - stanowiły przysłowiową kroplę w morzu potrzeb. Dopiero gdy nasze programy zaczęły wspomagać Fundusze Europejskie, zaczęliśmy na nie wydawać dwa, trzy razy więcej środków aniżeli wcześniej...

2) Program Junior - program aktywizacji zawodowej osób z umiarkowanym i lekkim stopniem niepełnosprawności umożliwiający odbycie staży na otwartym rynku pracy dla osób do 30 roku życia. W ramach programu realizowanego przez PUP Goleniów staż odbywało średnio rocznie 15-20 osób niepełnosprawnych.

3) PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, organ administracji publicznej wspierający rehabilitację oraz zatrudnienie osób z niepełnosprawnością. Fundusz utworzono na mocy ustawy z dnia 9 maja 1991

Fundusze Europejskie bez barier; Dostępność architektoniczna; www.power.gov.pl

1) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER 2014-2020) to następca Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. RPO WZ - Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-20

5. Tak jak zwiększyły się możliwości dotyczące likwidacji barier architektonicznych, w podobnym stopniu zostały wzmocnione Fundusze Europejskie pozostałe programy PFRON, w tym te związane z aktywizacją zawodową i realizowane za pośrednictwem starostw i Powiatowych Urzędów Pracy. Fundusze Europejskie stanowią większościowy udział w środkach przeznaczonych na te cele. Dla zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, istnieje specjalny system dotacji z budżetu UE. Środki unijne przyznawane są na szkolenia umożliwiające start na rynku pracy, na założenie własnej działalności gospodarczej. W każdym PUP istnieje stanowisko ds. zatrudnienia i aktywizacji niepełnosprawnych i tam można uzyskać informacje na temat aktualnie realizowanych projektów i ich dostępności w konkretnym momencie. Aczkolwiek programy realizowane są w trybie ciągłym, to jednak zawsze do wyczerpania środków budżetowych na dany rok. Osoby z niepełnosprawnością mogą ubiegać się o sfinansowanie zakupu lub remontu lokalu, albo pokrycie kosztów wyposażenia takich jak samochód, komputery, sprzętu biurowego urzędów do produkcji czy świadczenia usług.

6. Dotacje dla osób z niepełnosprawnością na założenie firmy ułatwiają istotnie poradzenie sobie z tym wyzwaniem finansowym, jakim jest realizacja autorskiego biznesplanu. Liczne programy umożliwiają udzielenie wsparcia nie tylko finansowego ale i merytorycznego. O środki unijne na założenie firmy przez osoby niepełnosprawne można wnioskować do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Osoba z niepełnosprawnością, może uzyskać dotację w wysokości równej piętnastokrotności przeciętnego wynagrodzenia, czyli obecnie około 60 tys. złotych. Z tej formy wsparcia można skorzystać tylko jednorazowo. Jak zwykle w przypadku korzystania z funduszy publicznych wnioskodawca nie może zalegać z płatnościami podatków i należnościami publicznymi. Należy także spełniać warunek niekaralności w okresie dwóch lat od daty złożenia wniosku. Dokumenty należy złożyć w swoim powiatowym urzędzie pracy, w którym zarejestrowany jest wnioskodawca. Z PFRON-u można także otrzymać pożyczkę o niskim oprocentowaniu, z możliwością częściowego umorzenia po dwóch latach działalności założonej

firmy. Interesującą dla osób z niepełnosprawnością możliwością jest prawo do ubiegania się o dofinansowanie tworzenia spółdzielni socjalnej (400 proc przeciętnego wynagrodzenia) bądź dofinansowanie przystąpienia do już istniejącej spółdzielni (300 proc przeciętnego wynagrodzenia).

7. Ewa ma 29 lat. Cierpi na wiele schorzeń, porusza się na wózku. Prawie całe dzieciństwo i młodość Ewa spędziła w szpitalach. Przeszła tam wiele operacji, dzięki czemu żyje. Ale wymienione okoliczności spowodowały, że Ewa nie zdobyła żadnego wykształcenia zawodowego i dotąd także nie pracowała. Dopiero dwa lata temu sytuacja zdrowotna Ewy na tyle się ustabilizowała, że możliwe stało się planowanie podjęcia pracy. *Bardzo chciałam pracować - mówi Ewa - ale w zasadzie nie konkretnego nie umiałam robić. Jak pamiętam, prawie zawsze zamiast w szkole byłam w szpitalach, dlatego nie było łatwo znaleźć mi zatrudnienie.* Ewie się jednak udało dlatego, że trafiła na dobrego doradcę z PUP, który skierował ją do programu zatrudnienia wspomaganego.

8. Zatrudnienie wspomaganie to pomoc adresowana do tych osób niepełnosprawnych, które ze względu na poważny stopień niepełnosprawności nie są w stanie same wykonywać pracy

Są urzędy wyposażone w odrębne wejścia dla niepełnosprawnych

ze problemy ze znalezieniem pracy z powodu wysokiego stopnia niepełnosprawności⁴.

9. Rodzice niepełnosprawnych dzieci mogą ubiegać się o dofinansowanie, które może być przyznawane m.in. na sprzęt rehabilitacyjny, warsztaty terapii zajęciowej czy urzędzenia specjalistyczne. Fundusze europejskie pokrywają większą część kosztów, natomiast pozostałą kwotę dopłaca Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Programy te realizowane są przede wszystkim przez samorządy pośredniczące w przekazywaniu wsparcia finansowego i tam należy się zgłaszać. Powiatową instytucją

czy likwidację barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

10. Realizatorami wielu programów finansowanych z Funduszy Europejskich są także organizacje osób niepełnosprawnych: związki, stowarzyszenia, fundacje. Organizacje te opracowują i w przypadku przyznania grantów, realizują programy skierowane do konkretnej grupy niepełnosprawnych, np. Polski Związek Głuchych Oddział Zachodniopomorski w Szczecinie prowadzi kursy języka migowego dofinansowane za pośrednictwem PFRON. Kursy te są organizowane cyklicznie w trybie ciągłym. Na końcu artykułu podajemy dane

Osoby z niepełnosprawnością stanowią ok. 12. proc. mieszkańców Polski

na otwartym rynku, ale mogą to czynić ze wspomaganie tzw trenera. Rola trenera łączy w sobie kompetencje i funkcje nauczyciela zawodu, doradcy zawodowego, konsultanta, pośrednika pracy, instruktora zawodowego, pracownika socjalnego, terapeuty i osoby wspierającej. Zatrudnienie wspomaganie to forma pomocy niepełnosprawnym na otwartym rynku pracy która dopiero się upowszechnia. Stanowi ona obiecującą perspektywę na zatrudnienie dla tych niepełnosprawnych, którzy dotychczas mieli najwięk-

pośredniczącą w obszarze rehabilitacji zdrowotnej i społecznej są Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie tzw. PCPR (dane adresowe na końcu). Nabór wniosków trwa cały rok, niemniej corocznie przyznaje się dofinansowania do wyczerpania środków na dany rok przyznanych. Z Funduszy Europejskich dofinansuje się także takie projekty uwzględniających potrzeby niepełnosprawnych takie jak turnusy rehabilitacyjne

⁴ Europejska Unia Zatrudnienia Wspomaganego. Broszura informacyjna i standardy jakości, PFRON 2013, str. 17-18)

adresowe PZG w Szczecinie oraz wybrane adresy lokalnych organizacji osób niepełnosprawnych.

11. Fundusze Europejskie służą poprawieniu możliwości korzystania przez niepełnosprawnych, z tych samych efektów działania Funduszy, z których korzystają wszyscy obywatele. Finansowane są także różnorodne przedsięwzięcia skierowane wyłącznie do poszczególnych kategorii niepełnosprawności. Przedsięwzięcia te obejmują zarówno rehabilitację zdrowotną jak i społeczną i zawo-

dową. Osoby z niepełnosprawnościami to nie tylko pełnoprawni konsumenci korzystający z efektów wytworzonych z udziałem Funduszy Europejskich, ale także równoprawni realizatorzy finansowanych z Funduszy działań. Prawdopodobnie te potwierdzają nie tylko założenia i wytyczne, ale przytoczone wyżej wydarzenia z życia Andrzeja i Ewy. Trzeba tylko wiedzieć, gdzie się udać.

Poniżej przydatne adresy:

Powiatowy Urząd Pracy w Goleniowie
ul. Zakładowa 3,
72-100 Goleniów
tel./fax 91 418-34-95
szgo@pupgoleniow.pl
www.pupgoleniow.pl

Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Szczecinie
ul. Kuśnierska 12b
70-536 Szczecin
Telefony do konsultantów
tel. 800 34 55 34, 91 432 94 32,
91 432 94 33, 91 432 94 35
www.fundusze-europejskie.gov.pl

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Zachodniopomorski
telefon: (91) 35-09-700
Telefon/Fax: (91) 4 820 920
Adres: 70-111 Szczecin,
Al. Powstańców Wielkopolskich 33
e-mail: szczecin@pfron.org.pl
www.pfron.org.pl

Polski Związek Głuchych w Szczecinie
70-481 Szczecin,
al. Woj. Polskiego 91/93
tel. +48 91 4232675,
fax +48 91 4228286
www.pzg.szczecin.pl

Polski Związek Niewidomych Okręg Zachodniopomorski
ul. Piłsudskiego 37
(wejście od ulicy Mazurskiej)
70-423 Szczecin
tel/fax: 91 4338 338
e-mail: biuro@pznz.pl
www.pznz.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Poczтовая 43,
72-100 Goleniów
Tel: 91 407 22 41
www.pcpr.goleniow.pl

Pamiętaj, nie jesteś sam. Powodzenia!

Więcej bezpłatnych informacji znajdziesz na www.funduszeuropejskie.gov.pl oraz w Punktach Informacyjnych Funduszy Europejskich

Projekt jest współfinansowany w ramach Konkursu dotacji dla prasy lokalnej na działania informacyjne dotyczące Funduszy Europejskich, ze środków Funduszu Spójności Unii Europejskiej